

LOPPURAPORTTI

Villiruuan saatavuuden kehittäminen Koillismaalla 15.5 – 31.12.2018

HANKKEEN TIEDOT

Hankkeen toteuttajat:	Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy ja Pudasjärven kaupunki
Hankkeen nimi ja tunnus:	Villiruuuan saatavuuden kehittäminen Koillismaalla (181/2018)
Kokonaisuus:	Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO), Pohjois-Pohjanmaan liitto
Toimenpiteen toteutuskunnat:	Kuusamo, Taivalkoski ja Pudasjärvi
Hankkeen toteutusaika:	15.5–31.12.2018
Hankkeen ohjausryhmä:	Naturpolis Oy: Kirsi Kuosku Pudasjärven kaupunki: Tuomi-Tuulia Ervasti Wild Food Kuusamo Lapland osk: Rauno Säkkinen Koillismaan Luonnonkala Oy: Juha Korhonen Laromit Oy: Anni-Inkeri Törmänen K-Supermarket Pudasjärvi: Tommi Niskanen Saija Oy: Helena Karppinen
Hankkeen valvonta:	Pohjois-Pohjanmaan liitto: Päivi Keisanen, Heikki Ojala ja Pia Välimäki
Myönnetty määräraha:	AIKO -määräraha 70 % hyväksytyn kustannusarvion mukaisesti toteutuneista kustannuksista, kuitenkin enintään 39 998 €.

TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Hankkeen yleisenä tavoitteena oli vahvistaa Koillismaan paikallisen villiruuuan alkutuotantoa ja raaka-aineen saatavuutta jalostajille, kauppiaille, ravintoloille ja kuluttajille. Ongelmat raaka-aineen saatavuudessa ovat perustuneet pitkälti keruutuotealan harrastajamaiseen luonteeseen ja siten ammattimaisen toimintakulttuurin puutteeseen.

Hankesuunnitelmassa toiminnalle asetetut konkreettiset tavoitteet olivat:

- 1. Ammattimaisuus villiruuuan saatavuuden lisäämiseksi kehittyä.**
 - a. Tavoitteen saavuttamiseksi tuetaan alueilla jo olemassa olevien toimijoiden ja toimintojen kehittämistä. Siten vahvistetaan koillismaalaisen villiruoan saatavuutta sekä liiketoiminnallisesti kannattavien toimintamallien suunnittelua ja kannattavan elinkeinotoiminnan mahdollisuuksia alueella.
- 2. Laadun kehittäminen ja brändin vahvistaminen.**
 - a. Tavoitteen saavuttamiseksi paneudutaan erityisesti tuotantoketjun jäljitettävyyden kehittämiseen metsästä kaupan hyllylle asti. Sen myötä paneudutaan myös koko ketjun tuoteturvallisuuden näkökulmiin.

Hankkeen aikana toteutuneista toimista ei voida sanoa vielä mitään konkreettista, koska niiden toivuutta ei ole päästy testaamaan käytännössä. Palaute tehdyistä toimista on ollut kuitenkin positiivinen ja luotto toimenpiteiden positiiviseen vaikutukseen on vahva. Hankkeen aikana tehtyjä toimenpiteitä voidaan vielä edelleen kehittää, koska hanke- ja työaika olivat rajalliset eikä kaikkia toimenpiteitä saatu kokonaan valmiiksi.

TOIMENPITEET

Hankkeen toimenpiteet toteutettiin pääosin yhteneväisesti Kuusamossa, Taivalkoskella ja Pudasjärvellä. Lisäksi toteutettiin muutamia erillisiä toimenpiteitä. Hankkeen konkreettisiksi tavoitteiksi oli määritelty alan ammattimaisuuden kehittäminen villiruuan saatavuuden lisäämiseksi sekä laadun kehittäminen ja brändin vahvistaminen. Toimenpiteet edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi liittyivät poimijoiden aktivointikokeiluihin, koulutuksen ja keruun ammattimaiseen organisointiin, keruutuotteiden vastaanoton, säilytyksen ja jakelun kehittämiseen, sähköisten toimintamallien ja hajautetun varastointijärjestelmän suunnitteluun, tuotteiden jäljitettävyyden ja sen todentamisen kehittämiseen sekä tuoteturvallisuuden kehittämiseen.

Poimijoiden aktivointikokeilut ja koulutuksen & keruun ammattimainen organisointi

Hanke oli tukemassa poimijoiden aktivointikokeiluja. Näihin hankkeen aikana järjestettyihin aktivointikokeiluihin osallistui koko hankealueella yhteensä 146 henkilöä (Kuusamo-Taivalkoskella 73 hlöä ja Pudasjärvellä 73 hlöä).

Kaupalliset poimijakoulutukset ja keruu- & myyntipäivät

Paikallinen villiyrtyosuuskunta, Wild Food Kuusamo Lapland, järjesti kesän ja syksyn 2018 aikana kolme poimijakorttikoulutusta. Ensimmäinen poimijakorttikoulutus järjestettiin kesäkuun lopulla ja toinen heinäkuun puolivälissä. Näihin koulutuksiin osallistui yhteensä 65 henkilöä. Hanke oli mukana tiedottamassa sosiaalisen median ja keruuketjujen kautta järjestettävistä koulutuksista.

Sienikoulutuspäivä järjestettiin Wild Food Kuusamo Lapland osuuskunnan ja Käylän kylän kehittämishankkeen toimesta syyskuun puolivälissä. Hanke oli mukana päivässä tiedottamalla tapahtumasta sosiaalisen median ja keruuketjua kautta. Sienikoulutuspäivään osallistui 8 henkilöä. Päivästä kuvattiin koulutusvideoon oma osa neljästä päivän aikana koulutetusta sienestä jotka olivat kangas-, haapa- ja karvarousku sekä herkkutatti. Kouluttajana toimi Wild Food Kuusamo Lapland osuuskunnan jäsen, keruutuoteneuvoja Toini Kumpulainen. Päivän aikana kerätyt sienet tulivat näytille Leenan koskipaan turistien ja paikallisten tunnistettavaksi.

Pudasjärvellä toteutettiin yhteistyössä Pudasjärven kansalaisopiston ja kahden paikallisen luonnon-tuotealan yrittäjän kanssa kaksi kaupallista poimijakoulutusta ja keruu- & myyntipäivää. Kyseessä oli uudenlainen poimijoiden koulutus- ja kuljetuskokeilu, johon yhdistettiin joustavasti poimijakorttikoulutus, bussikuljetus keruualueelle sekä kerättyjen tuotteiden myynti suoraan ostajalle.

Ensimmäinen koulutus pidettiin villiyrteistä Livolla 16.-17.7.2018 ja toinen sienistä Syötteellä 1.-2.9.2018. Koulutuksiin osallistui yhteensä 24 henkilöä, villiyrteiden poimijakoulutukseen 8 ja sieni-poimijakoulutukseen 16. Ensimmäisenä koulutuspäivänä osallistujat suorittivat poimijakortin ja toisenä päivänä menttiin bussikuljetuksella keruualueelle keräämään edellisenä päivänä opettuja villiyrtejä ja sieniä. Keruu- ja myyntipäivän päätteeksi kerätyt tuotteet myytiin paikallisille luonnon-tuotejalostajille, yrtit LARomit Oy:lle ja sienet Syötteen sieni ja yrtti Ky:lle.

Suurin osa koulutuksiin ja keruu- & myyntipäiviin osallistuneista totesi bussikuljetuksen ja kerättyjen tuotteiden viemisen myyntiin suoraan ostajalle keruupäivän päätteeksi helpoksi ja motivoivaksi tavaksi kaupalliseen keruuseen. Näin kerääjille jäi myytävistä tuotteista käteen enemmän tuloa, koska heidän ei tarvinnut säilyttää kerättyjä tuotteita kotonaan ja koska kerääjille ei aiheutunut keruusta matkakuluja. Toisaalta osallistujat totesivat keruutuotteista maksettavien kilohintojen olevan liian pieniä keruun vaatimaan työmäärään ja bensakuluihin nähden. Keruutuotteiden alhaiset ostohinnat nähtiin siis suurimmaksi esteeksi omatoimiseen kaupalliseen keruuseen.

*Kuva 1. Sienipöimijakoulutukseen ja keruu- & myyntipäivään osallistuneet pääsivät keruualueille bussi-
kuljetuksella.*

*Kuva 2. Sienikoulutuspäivään osallistui kahdeksan henkeä ja kaikki suorittivat onnistuneesti pöimijakor-
tin.*

Kesätöihin luontoon -tapahtuma

Pudasjärven Hirsikampuksella järjestettiin 21.11.2018 yhteistyössä paikallisten keruutuotteiden ostajien kanssa lapsille ja nuorille suunnattu Kesätöihin luontoon -tapahtuma. Tapahtumaan osallistui 11 henkilöä. Tapahtumassa kolme paikallista keruutuotteiden ostajaa ja kaksi keruutuoteneuvojaa kertoivat nuorille luonnontuotteiden keräämisestä ja myymisestä sekä poimijakorttikoulutuksista. Tapahtumaan saivat osallistua lasten lisäksi myös vanhemmat ja muut aikuiset. Tapahtumasta teetettiin markkinointimateriaalia, mm. juliste ja lehtimainoksia. Tapahtumasta tiedotettiin Hirsikampuksella koulun sisätiloissa julisteilla, koulun sähköisissä infonäytöissä, koulun aamunavauksessa, paikallislehdissä sekä Pudasjärven kaupungin nettisivuilla ja Facebook -sivuilla.

Nuori, haluaisitko ansaita ensi kesänä rahaa keräämällä luonnon kasveja, marjoja tai sieniä?

KESÄTÖIHIN LUONTOON

**KESKIVIKKONA 21.11.
KLO 16-18 HIRSIKAMPUKSELLA
(Nynäjäntie 5)**

Tapahtumassa paikalliset luonnontuotteiden ostajat ja keruutuoteneuvojat kertovat luonnontuotteiden keräämisestä ja myymisestä sekä tulevista poimijakoulutuksista.

Tapahtuma on tarkoitettu kaikenikäisille lapsille ja nuorille. Myös vanhemmat ja muut aikuiset ovat tervetulleita mukaan.

TARJOLLA VILLIRUOKAMAISTIAISIA!

=PUDASJÄRVI= **NUORUUSYHTIÖ** **naturpolis** **POHJOIS-POHJANMAA**
Council of Oulu Region

Järjestäjä: Villiruuan saatavuuden kehittäminen Koillismaalla -hanke (Hanketta rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan liitto AIKO -rahoituksella).

Kuva 3. Kesätöihin luontoon tapahtuman lehtimainos (Iijokiseutu 14.11.2018).

Avoimet hanketilaisuudet

Pudasjärvellä järjestettiin lisäksi kaksi kaikille avointa hanketilaisuutta, ensimmäinen 13.8.2018 ja toinen 15.10.2018. Näihin kahteen tilaisuuteen osallistui yhteensä 38 henkilöä, ensimmäiseen 17 ja toiseen 21. Tilaisuuksien aiheita olivat mm. kaupungin ja yhteismetsän maille tehtävät keruualuesopimukset, sähköisten toimintamallien kehittäminen keruutuotealalle, poimijoiden aktivointikokeilut, poimijakoulutukset, yhteiset keruu- & myyntipäivät, vastaanotto- ja varastointipaikat sekä hajautetun varastointimallin kehittäminen. Lisäksi Oulun seudun BiotalousLeader -hanke piti molemmissa tilaisuuksissa puheenvuoron, jonka aiheina olivat mm. luomukeruutuotanto ja kuivuriyhteistyö. Tilaisuuksista tiedotettiin sähköpostilla, paikallislehdissä sekä Pudasjärven kaupungin nettisivuilla ja Facebook-sivuilla.

VILLIRUUAN SAATAVUUDEN KEHITTÄMINEN KOILLISMAALLA

Tervetuloa kuulemaan Villiruuan saatavuuden kehittäminen Koillismaalla -hankkeen aikana toteutetuista ja suunnitteilla olevista toimenpiteistä sekä toiminnan jatkumisesta hankkeen jälkeen

maanantaina 15.10.2018 klo 14-16

Pudasjärven kaupungintalolle (Varsitie 7)

- Poimijakoulutukset sekä keruu- ja myyntipäivät
- Puhtaasti Pudasjärveltä! WhatsApp -ryhmä
- Kaupallisen keruun mahdollisuudet Pudasjärven kaupungin ja yhteismetsän maille
- Sähköinen keruutuotejärjestelmä ja mobiilisoluvellus / Kouta Media Oy
- Luomukeruu- ja kuivuriyhteistyö / Oulun Seudun BiotalousLeader

Toivomme tilaisuuteen mukaan erityisesti yrityksiä, yhdistyksiä ja muita tahoja, jotka ovat kiinnostuneita ostamaan ja käyttämään paikallista villiruokaa, kuten villiyrtejä, marjoja, sieniä, poroa, riistaa tai kalaa. Toivomme paikalle myös poimijoita, kalastajia ja metsästäjiä, jotka ovat kiinnostuneita myymään villiruokaa paikallisille ostajille.

Tilaisuus on maksuton ja avoin kaikille aiheesta kiinnostuneille. Kahvitarjoilu, tervetuloa!

Ilmoittautumiset pe 12.10 mennessä projektipäällikkö Sonja Härkösen tekstiviestillä 040 1866 965 tai sähköpostilla sonja.harkonen@pudasjarvi.fi

pudasjarvi.fi

Kuva 4. Avoimen hanketilaisuuden lehtimainos (Iijokiseutu 10.10.2018).

Luonnontuotealan ja metsänhoidon yhteensovittaminen

Hanke järjesti Kuusamossa 26.11.2018 kokouksen luonnontuotealan ja metsänhoidon yhdistämisestä. Kokoukseen oli kutsuttu toimijoita metsätaloudesta, Kuusamo-Taivalkosken alueen oppilaitosten koulutussuunnittelijoita, Kuusamon kaupungin- ja Taivalkosken kunnanjohtaja, urheiluseurojen ja paikallisten yhdistysten johtajia. Kokouksen tarkoituksena oli keskustella yrttien keräämisen ja metsänhoitotöiden yhteensovittamisesta, uusien koulutusmenetelmien luomista villiruuuan kannalta, yrttien keräämisestä mahdollisesti kesätöitä tai talkootöitä seuroille ja yhdistyksille ja yleisen tuntemuksen lisääminen villiruuasta.

Valitettavasti osallistujamäärä jäi alhaiseksi, mutta kokoukseen osallistui kahdesta eri oppilaitoksesta koulutussuunnittelijat, Taivalkosken uusi (1.12.2018 alkaen) kunnanjohtaja ja paikallisen osuuskunnan jäsen. Kokouksessa keskityttiin keskustelemaan oppilaitoksien mahdollisuuksista tarjota eri kursseja villiruuuan kehittämiseksi. Myös jatkojalostuksen ja ruokamatkailun näkökulmat puntaroitiin tarkein kokouksen aikana. Kokouksessa heräsi myös idea keruuteknologian kehittämisestä.

Keruusopimukset

Pudasjärvellä neuvoteltiin ja valmisteltiin hankkeen aikana luonnontuotteiden keruusopimukset kaikille Pudasjärven kaupungin ja yhteismetsän omistamille maille, joita on yhteensä noin 4500 hehtaaria. Keruuluvan näille alueille saivat halutessaan kaikki paikkakunnalla keruutuotteita ostavat ja poimijakoulutuksia järjestävät yritykset, yhteisöt ja yksityishenkilöt. Hankkeen aikana keruuluvan saajiksi tuli kolme yritystä, yksi yhdistys ja yksi yksityishenkilö. Nämä keruusopimukset koskevat kaikkia Suomen kauppayrtejä, -marjoja ja -sieniä, pakuria, pajua ja sammalta. Sopimukseen kirjattiin luvan saajille myös oikeus sertifioida kyseisiä alueita luomukeruutuotantoon.

Whatsapp -ryhmät

Kuusamo-Taivalkoskelle ja Pudasjärvelle perustettiin hankkeen aikana omat Whatsapp -ryhmät villiruokaan liittyvää kaupankäyntiä ja viestintää varten. Molempiin ryhmiin kuuluu tällä hetkellä yhteensä 78 henkilöä. Kuusamo-Taivalkosken Keruuketju -ryhmässä on tällä hetkellä 51 jäsentä ja Pudasjärven Puhtaasti Pudasjärveltä! -ryhmässä 27 jäsentä (tilanne 4.12.2018). Molemmissa ryhmissä on mukana mm. keruutuotteiden ostajia, kerääjiä, kouluttajia ja muita alan asiantuntijoita.

Sähköisten toimintamallien ja hajautetun varastointijärjestelmän suunnittelu

Poimijakoulutusvideot

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli käynnistää kehitysprosessi, jossa hyödynnetään digitaalisuutta poimijakoulutusten järjestämisessä. Hankkeen aikana tehtiin poimijakorttikoulutusvideo, johon kuvattiin 12 yrttiä ja 4 sientä. Lisäksi koulutusvideolle tehtiin valmiit pohjat yhdestätoista muusta yrtistä, joista puuttuu maasto-olojen kuvaaminen. Koulutusvideo on tehty helpottamaan ja nopeuttamaan poimijakortin opiskelua ja sitä kautta poimijakorttitentin suorittamista. Koulutusvideolla opetetaan elintarvikelainsäädäntöä, jokamiehenoikeutta, keruuhygieniaa ja -välineistöä, yrttien säilöntätapoja ja yrttien tunnistamista sekä näköislajeja. Koulutusvideon hallinnointi on paikallisella Wild Food Kuusamo Lapland osuuskunnalla Kuusamon ja Taivalkosken alueella ja Laromit Oy:llä Pudasjärven alueella. Koulutusvideon hallinnoijat jakavat linkkejä koulutettaville poimijakorttilaisille, jotka voivat suoratoistopalvelu Youtuben kautta katsoa koulutusmateriaalin.

Kuva 5. Poimijakorttikoulutusvideo on digitaalinen tapa opiskella poimijakorttitenttiä varten.

Sähköinen keruutuotejärjestelmä

Yksi hankkeen konkreettisista toimenpiteistä ja kehitysprosesseista oli sähköisten toimintamallien ja hajautetun varastointijärjestelmän suunnittelu ja kehittäminen Koillismaan keruutuotealan käyttöön. Tämän toimenpiteen toteuttamiseksi valmisteltiin tarjouspyyntö sähköisen keruutuotejärjestelmän ja mobiilisovelluksen käyttöliittymän suunnittelusta.

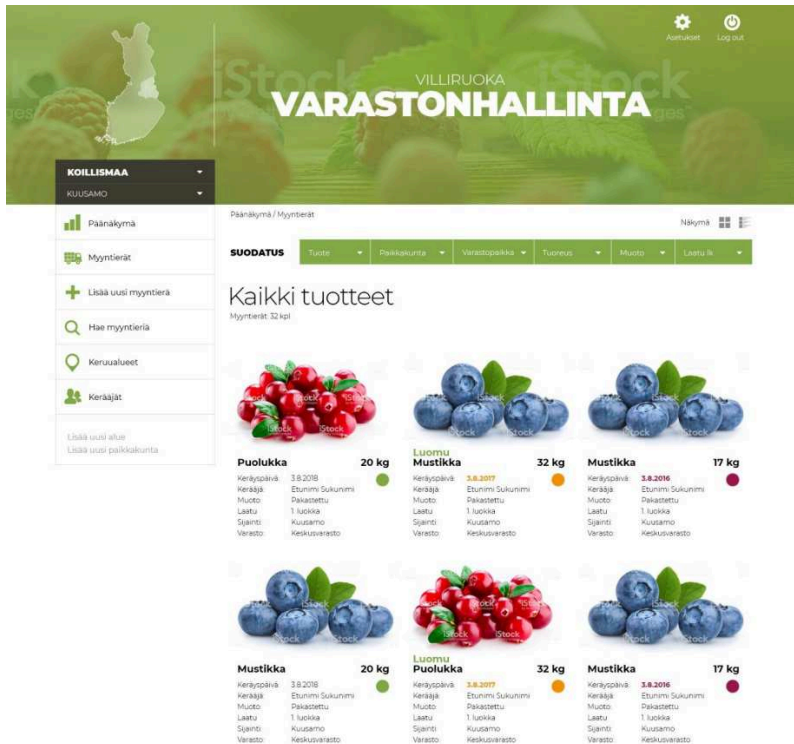
Tarjouspyynnössä pyydettiin tarjousta seuraavien osioiden käyttöliittymäsuunnittelusta:

1. Sisäinen järjestelmä (intra)
 - a. varastokirjanpito/hajautettu varastointijärjestelmä, keruualueiden tallennus, vastaanotto- ja varastointipaikkojen tallennus
2. Julkinen/ulkoinen järjestelmä
 - a. keruutuotteiden osto- ja myynti-ilmoitukset, koulutusilmoitukset, ym.
3. Mobiilisovellus
 - a. keruupaikkojen tallennus (koordinaatit, ajankohta, kerätty tuote, kerääjä)

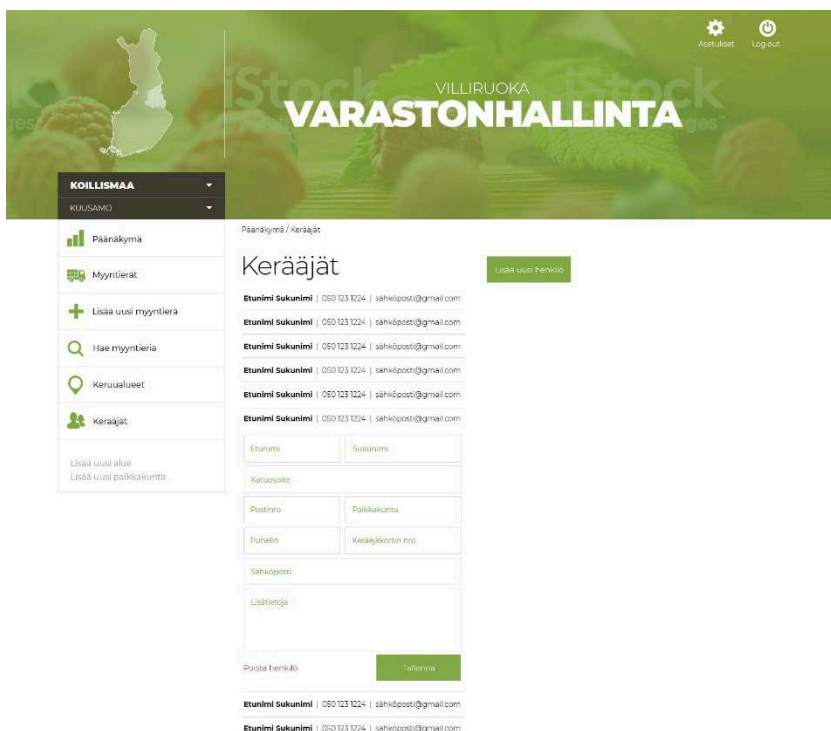
Tarjouspyyntö lähetettiin 8.8.2018 sähköpostitse seitsemälle eri toimijalle. Tarjouksia tuli määräaikaan mennessä kaksi kappaletta. Tarjousvertailun perusteella sähköisen keruutuotejärjestelmän ja mobiilisovelluksen käyttöliittymäsuunnittelijaksi valittiin Kouta Media Oy. Hankintapäätös ja -sopimus tehtiin syyskuussa. Tarjouksen sisällön toteuttaminen Kouta Median kanssa aloitettiin lokakuussa.

Loka- ja marraskuun aikana valmistui sähköisen keruutuotejärjestelmän käyttöliittymäsuunnitelma, joka sisälsi sisäisen varastohallintajärjestelmän, julkisen järjestelmän sekä mobiilisovelluksen käyttöliittymät. Sisäinen varastohallintajärjestelmä mahdollistaa jatkossa myös hajautetun varastointimallin toteuttamisen Koillismaan alueella. Järjestelmän avulla useiden varastopaikkojen hallinta on helppoa ja nopeaa. Järjestelmän käyttäjät voivat itse lisätä järjestelmään uusia varastopaikkoja ja uutta raaka-aine-erää järjestelmään tallennettaessa käyttäjä pystyy valitsemaan sen varastointipaikan, jonne erä halutaan varastoida.

Käyttöliittymäsuunnittelun jälkeen joulukuun aikana ehdittiin ohjelmoida ja toteuttaa teknisesti käytövalmiiksi sisäinen varastohallintajärjestelmä, joka jää hankkeen jälkeen kolmen keruutuotealan yrittäjän käyttöön Kuusamossa ja Pudasjärvellä. Julkisen järjestelmän ja mobiilisovelluksen ohjelmointiin ja tekniseen toteutukseen eivät hankkeen rahoitus ja aika riittäneet.

Kuva 6. Sisäisen varastohallintajärjestelmän Myyntierät –näköymä.

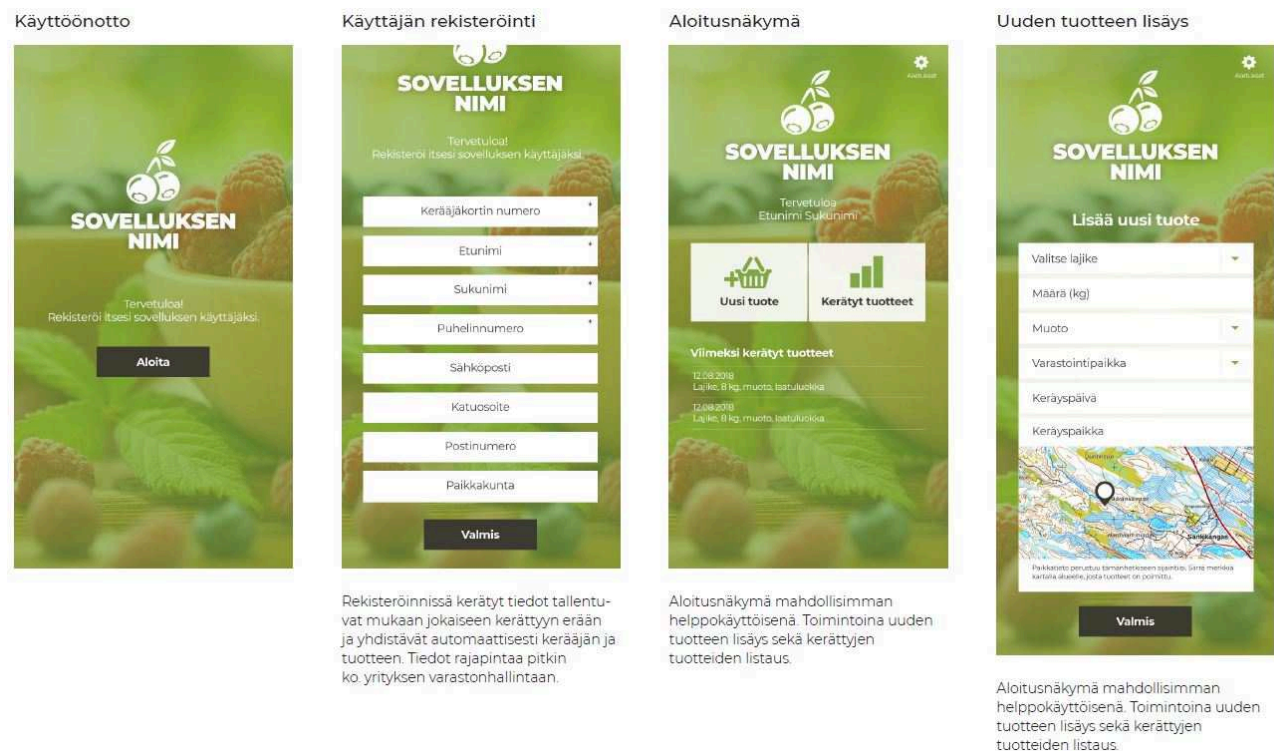

Kuva 7. Sisäisen varastohallintajärjestelmän Kerääjät –näköymä.

Keruutuotteiden jäljitettävyyden ja sen todentaminen

Keruutuotteiden jäljitettävyyden ja sen todentamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti hankkeessa suunniteltuun sähköiseen keruutuotejärjestelmään. Järjestelmä koostuu kolmesta eri osiosta; sisäisestä varastohallintajärjestelmästä, julkisesta järjestelmästä sekä mobiilisovelluksesta. Näistä edellä mainituista mobiilisovellus vastaa jäljitettävyyden ja sen todentamisen kehittämiseen. Poimijat voivat tallentaa kerätyn lajin, keräyspäivän ja keräyspaikan jo metsässä tämän älypuhelimella ladattavan mobiilisovelluksen avulla. Sovellus hyödyntää keräyspaikan tallennuksessa Karttapaikan paikkatietoa.

Mobiilisovellus kytkeytyy myös sisäiseen varastohallintajärjestelmään. Poimijoiden mobiilisovelluksessa tallentamat tiedot näkyvät automaattisesti varastohallintajärjestelmän käyttäjille. Jos poimija ei pysty käyttämään mobiilisovellusta keräyspaikan tallentamiseen, voi hän ilmoittaa keräyspaikan varastohallintajärjestelmän käyttäjälle, joka tallentaa keräyspaikan järjestelmään manuaalisesti koordinaattien ja paikkatiedon avulla. Mobiilisovelluksesta valmistui hankkeen aikana käyttöliittymäsuunnitelma ja visuaalinen layout. Sovelluksen ohjelmointiin ja tekniseen toteutukseen eivät hankkeen rahoitus ja aika riittäneet.

Kuva 8. Mobiilisovelluksen layout.

TULOKSET JA VAIKUTTAVUUS

Poimijoiden aktivointikokeilujen tuloksena Koillismaan alueelle on saatu lisää koulutettuja ja osaavia kerääjiä. Lisäksi ihmisten tietoisuus kaupallisesta keräämisestä on kokeilujen ja hankkeen tekemän tiedottamisen myötä lisääntynyt. Alueen yrittäjät ovat myös saaneet uusia kontakteja potentiaalsiin kerääjiin.

Hankkeen tuloksena syntyi myös digitaalisuutta hyödyntäviä sähköisiä toimintamalleja, kuten poimijakoulutusvideo sekä sähköisen keruutuotejärjestelmän käyttöliittymäsuunnitelma. Poimijakoulutusvideota tullaan hyödyntämään tulevissa kaupallisissa poimijakoulutuksissa Koillismaan alueella. Sähköisen keruutuotejärjestelmän käyttöliittymäsuunnitelman toteutus aloitettiin hankeaikana sisäisen varastonhallintajärjestelmän toteutuksella. Varastonhallintajärjestelmä jää hankkeen jälkeen Koillismaan keruutuotealan yrittäjien käyttöön.

HENKILÖSTÖ, ORGANISAATIO JA YHTEISTYÖTAHOT

Hankkeen hallinnoijana ja päätoteuttajana on toiminut Naturpolis Oy ja osatoteuttajana Pudasjärven kaupunki. Hankkeessa on työskennellyt kaksi palkattua osa-aikaista projektipäällikköä, joiden molempien työaika on ollut 50 % kokoaikaisesta työajasta. Naturpolis Oy:n projektipäällikkönä on toiminut Juho Tahkola ja Pudasjärven kaupungin projektipäällikkönä Sonja Härkönen. Juhon vastuualueina ovat olleet Kuusamo ja Taivalkoski ja Sonjan vastuualueena Pudasjärvi. Kirsti Pitkänen toimi Naturpolis Oy:ssä hankkeen osa-aikaisena projektisihteerinä.

Ohjausryhmän kokoonpano on ollut seuraava:

Jäsenet:

Kirsi Kuosku, Naturpolis Oy
 Tuomi-Tuulia Ervasti, Pudasjärven kaupunki
 Rauno Säkkinen, Wild Food Kuusamo Lapland osuuskunta
 Anni-Inkeri Törmänen, LAromit Oy
 Juha Korhonen, Koillismaan Luonnonkala Oy
 Tommi Niskanen, K-Supermarket Pudasjärvi
 Helena Karppinen, Saija

Asiantuntijat:

Sonja Härkönen, projektipäällikkö, Pudasjärven kaupunki
 Kirsti Pitkänen, projektisihteeri, Naturpolis Oy
 Jari Hentilä, toimitusjohtaja, Naturpolis Oy
 Juho Tahkola, projektipäällikkö, Naturpolis Oy, siht.

Rahoittajan edustaja:

Päivi Keisanen, kehittämisspäällikkö, Pohjois-Pohjanmaan liitto
 → Heikki Ojala, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Ohjausryhmän kokouksia pidettiin hankeaikana yhteensä neljä kappaletta. Lisäksi viimeinen ohjausryhmän kokous pidetään hankeajan päättymisen jälkeen tammikuussa 2019.

Hankkeen tärkeimpiä yhteistyötahoja ovat olleet Koillismaan alueella toimivat keruutuotealan yritykset ja yhteisöt, kuten Wild Food Kuusamo Lapland osuuskunta, LAromit Oy, Syötteen sieni ja yrtti Ky sekä Kuusamon, Taivalkosken ja Pudasjärven 4H-yhdistykset. Muita yhteistyötahoja ovat olleet mm. Kuusamon kaupunki, Taivalkosken kunta, Pudasjärven kaupunki, Pudasjärven metsänhoitoyhdistys, Pudasjärven yhteismetsä, Metsähallitus, ProAgria sekä Maa- ja Kotitalousnaiset. Lisäksi yhteistyötä on tehty Koillismaalla ja Oulun alueella toimivien muiden hankkeiden kanssa. Poimijoiden koulutuksista ja aktivointikokeiluista on tiedotettu Koillismaan ja Oulun alueilla toimiville maahanmuuttohankkeille sekä nuorten ja aikuisten työllistämishankkeille, joiden asiakkaita on pyritty saamaan niihin mukaan. Lisäksi yhteistyötä on tehty avoimien hanketilaisuuksien osalta Oulun seudun BiotalousLeader – hankkeen kanssa.

Alan yrittäjien näkemyksiä on kuunneltu koko hankkeen ajan ja heille on lähetetty sähköpostikutsut jokaiseen hankkeen järjestämään kokeiluun, koulutukseen, tapahtumaan ja tilaisuuteen. Hankkeen ostopalveluja tuottaneet Kouta Media Oy, Lapin luonnontuotteet osuuskunta ja Wild Food Kuusamo Lapland osuuskunta ovat olleet myös olennaisia yhteistyökumppaneita hankkeen toteutuksen organisaatiossa.

SUUNNITELLUT JA TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET JA RAHOITUS

Kustannusarvio:

	Naturpolis Oy	Pudasjärven kaupunki	YHTEENSÄ
Palkat	13 000	13 000	26 000
Ostopalvelut	12 900	12 000	24 900
Flat rate 24 %	3 120	3 120	6 240
YHTEENSÄ	29 020	28 120	57 140

Rahoitussuunnitelma

	Naturpolis Oy	Pudasjärven kaupunki	Yhteensä
AIKO-määräraha	20 314	19 684	39 998
Kuntaraha	8 706	8 436	17 142
Yhteensä	29 020	28 120	57 140

Kustannukset, toteuma:

	Naturpolis Oy	Pudasjärven kaupunki	YHTEENSÄ
Palkat	15 114,24	11 832,66	26 946,90
Ostopalvelut	9 855,07	10 996,10	20 851,17
Flat rate 24 %	3 627,42	2 839,84	6 467,26
YHTEENSÄ	28 596,73	25 668,60	54 265,33

Rahoitus, toteuma:

	Naturpolis Oy	Pudasjärven kaupunki	Yhteensä
AIKO-määräraha	20 017,71	17 968,02	37 985,73
Kuntaraha	8 579,02	7 700,58	16 279,60
Yhteensä	28 596,73	25 668,60	54 265,33

OHJAUSRYHMÄN ARVIO HANKKEEN TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA

Ohjausryhmä arvioi päätöskokouksessa 20.12.2018 lausuntonaan seuraavaa:

- Hanke oli tarpeellinen ja hankkeessa on lyhyessä ajassa toteutettu tehokkaasti hankesuunnitelman mukaisia toimia. Koulutusvideo ja sähköinen järjestelmä vaikuttavat hyviltä ja toimivilta ratkaisuilta.
- Ohjausryhmässä heräsi keskustelua projektipäällikköjen työajan käytöstä (osa-aikaisuus 50 %).
- Hankkeen aikana toteutettu sähköinen järjestelmä on suunniteltu valmiiksi ja teknillinen toteutus intranetin osalta on tehty. Käytännön kokemusta järjestelmästä ei ole.
- Ohjausryhmässä pohdittiin hankkeessa luodun keruuketjun vahvistamista. Syntyi mielipide, että ulkomaalaisista poimijoista voi löytyä ratkaisu raaka-aineen saatavuuteen.
- Kesätöihin luontoon -tapahtumakokeilu sai ohjausryhmältä kiitosta ja sitä pidettiin hyvänä ideana toteuttaa jatkossakin.
- Ohjausryhmässä todettiin, että hankkeen aikana tehdyt toimet antavat hyvät jatkoedellytykset tuleville alan hankkeille jatkaa villiruoka-alan kehittämistä.
- Kokonaisuutena arvioiden ohjausryhmä oli tyytyväinen hankkeen sisältöön ja toteutukseen.

PROJEKTIPÄÄLLIKÖN ARVIO HANKKEEN TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA

Hankkeen ajankohta toi omat haasteet, koska hanke alkoi toukokuun puolivälissä ja projektipäälliköt aloittivat oman toimintansa hankkeelle kesäkuun alussa. Kasvukausi 2018 alkoi jo hyvässä vaiheessa toukokuun alkua, mistä johtuen osa yrteistä oli jo tullut keräyskuntoon poikkeuksellisen varhain. Tästä johtuen kesäkuussa aloitettu oma työ hankkeen eteen sai kiireellisen startin, koska osa kaupalliseen tarkoitukseen kerättävistä yrteistä oli jo keruujankohda mennyt eikä niitä voinut enää kuvata esimerkiksi hankkeessa tehdylle koulutusvideolle. Lisähaasteita toi heinäkuu, joka on monelle työssä käyvälle lomakuukausi. Tämä vaikeutti kontaktien luontia ja omalta osaltaan viivästytti töiden etenemistä.

Hankkeen aikana tehty koulutusvideo on hyvä ja tarjoaa useammalle poimijakorttikoulutukseen tulevalle helpomman vaihtoehdon kortin suorittamiseen. Koulutusvideon kuvaamiseen kului pari päivää, mutta itse videoiden editointivaiheeseen kului paljon aikaa. Näin jällenpäin ajateltuna, ajankäytöllisesti olisi voinut olla viisaampaa ottaa koulutusvideon teko valmiina pakettina, koska hankkeen budjetissa oli varaa. Toisaalta näin toteutettuna hankkeeseen saatiin tehtyä koulutusvideota ja sähköistä järjestelmää paljon valmiimmaksi, kuin se olisi ollut mahdollista kalliimmalla toteutettuna. Koulutusvideosta jää harmillisesti osa kaupallisessa käytössä olevista yrteistä puuttumaan, ja osa tehdyistäkin yrteistä on koulutusvideolla vailla maasto-oloissa kuvattua materiaalia.

Sähköisen järjestelmän suunnittelu saatiin kokonaisuudessaan valmiiksi hankkeen aikana ja teknillinen toteutus saadaan myös aloitettua, jotta alkutuotannon yritykset saavat ohjelman käyttöönsä. Hankkeen alussa tuntui mahdottomalta lähteä luomaan uutta ohjelmaa, koska aikaisempaa kokemusta ei ollut. Mutta kilpailutuksen tehtyä ja sovelluksen suunnittelijan istuuduttua saman pöydän ääreen projektipäällikköiden kanssa, alkoi sähköinen järjestelmä muodostua. Järjestelmän suunnittelu projektipäällikköjen ja Kouta Median välillä sujui ongelmitta ja yhteinen ymmärrys löytyi hyvin.

Projektipäällikön työssä verkostoituminen ja ihmisten puolelensa puhuminen on hyvä taito. Suunniteltuja kokouksia jäi toteutumatta, koska osallistujia ei saatu paikalle tarpeeksi. Joidenkin asioiden selvittämiseen olisi voinut panostaa enemmän ja rohkeammin. Kaiken kaikkiaan hankeajan ja työajan puitteissa saatiin paljon aikaan, mutta vielä jäi asioita joita olisi voinut viedä eteenpäin. Näitä ovat esimerkiksi ulkomaalaisten kerääjien aktivointi, jatkojalostuksen kehittäminen ja metsänhoitotöiden yhdistäminen yrttien keräämisen kanssa. Kaupallisille yrteille pitää saada parempi hinta, mikä houkutelisi useamman kerääjän maastoon keräämään yrtejä.

TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN JA TOIMINNAN JATKAMINEN

Pudasjärvellä jatketaan poimijoiden aktivointikokeiluja sekä poimijakoulutusten ja keruu- & myyntipäivien järjestämistä hankkeen jälkeen kesällä ja syksyllä 2019. Poimijakoulutusten ja keruu- & myyntipäivien järjestämisvastuun ovat ottaneet kansalaisopisto ja paikkakunnalla toimivat keruutuotealan yrittäjät. Hankkeessa syntyneitä poimijakoulutusvideota aiotaan hyödyntää näiden tulevien koulutusten järjestämisessä.

Myös Kesätöihin luontoon -tapahtuman järjestämistä aiotaan jatkaa vuonna 2019. Tapahtuman järjestämisvastuun ovat ottaneet paikkakunnalla toimivat keruutuotealan yrittäjät. Puhtaasti Pudasjärveltä! Whatsapp -ryhmän ylläpitäjinä jatkavat hankkeen jälkeen kolme paikkakunnalla toimivaa keruutuotealan yrittäjää sekä kaksi Pudasjärven kaupungin työntekijää.

Hankkeen aikana valmistui sähköisen keruutuotejärjestelmän käyttöliittymäsuunnitelma, joka sisälsi sisäisen varastohallintajärjestelmän, julkisen järjestelmän sekä mobiilisovelluksen käyttöliittymät. Hankkeen aikana ehdittiin ohjelmoida ja toteuttaa teknisesti sisäinen varastohallintajärjestelmä, joka jää hankkeen jälkeen kolmen keruutuotealan yrittäjän käyttöön Kuusamossa ja Pudasjärvellä. Julkista järjestelmää ja mobiilisovellusta ei ehditty toteuttaa teknisesti käyttökuntoon hankkeen aikana. Hankkeen rahoitukseen ei olisi tähän riittänyt.

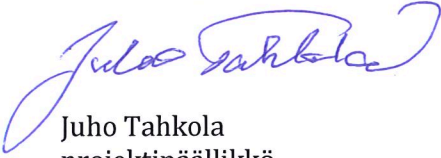
Julkisen järjestelmän ja mobiilisovelluksen voisi toteuttaa käyttökuntoon tulevaisuudessa esim. yritysyhteistyönä, jota lähtisivät hakemaan sisäistä varastohallintajärjestelmää käyttävät kolme keruutuotealan yrittäjää yhdessä. Hankkeessa voisi teettää julkista järjestelmää varten myös kaikkien Suomen kauppayritysten, -sienten ja -marjojen valokuvaukset ammattilaisvalokuvaajalla.

HANKKEESEEN LIITTYVÄN AINEISTON SÄILYTYS-PAIKKA

Naturpolis Oy:n arkisto sijaitsee Kuusamon kaupungin keskusarkistossa, jonne on varattu erilliset hyllytilat yhtiön ja sen hallinnoimien hankkeiden arkistomateriaalia varten (Naturpolis Oy:n hallitus 18.2.2008 § 13).

ALLEKIRJOITUKSET JA PÄIVÄYS

Kuusamo 30.1.2019

Juho Tahkola
projektipäällikkö